

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 4291
Tarih : 03.12.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 03/12/2019
Sayı: -120.10-E.00000576219

0000576219

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Engelli yurttaşların hak ve özgürlükler temelinde sağlık, eğitim, sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılarak, toplumsal ve kamusal alana tam ve bağımsız bireyler olarak katılmaları önündeki tüm engellerin kaldırılması, engellilere karşı ayrımcılığın önlenmesi ve Türkiye'nin çıkardığı yasalar ve imzaladığı uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini eksiksiz ve tam olarak yerine getirmesini sağlayacak politikaların üretilmesi ve işlerlik kazandıracak mekanizmaların geliştirilmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırma Komisyonun kurulmasını arz ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
Muş Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Türkiye'de yaşayan engelli bireylerin nüfusun %12,29'unu oluşturduğu ifade edilmektedir. Bununla Türkiye nüfusunun önemli bir kesiminin engelli bireylerden oluştuğunu görmekteyiz. Fakat bu nüfus oranında engelliye kamusal alanda rastlamak pek mümkün değildir. Çünkü engelli bireyler günlük yaşama ve kamusal alana "herkes" kadar katılamamaktadır. Türkiye'de engelli bireyler eğitimden sağlığa, ulaşımdan iş hayatına, ekonomik ve sosyal mekanlara kadar her türlü alanda birçok engelle karşılaşmaktadırlar. Engellilerin kamusal mekanlara ve hizmetlere erişimini zorlaştıran alt yapı ve üst yapı sorunlarından, ücretsiz, eşit ve anadilde engelsiz eğitim-öğretim hakkından yoksun bırakılmaya; istihdam alanında yaşanan sorunlardan, tedavi, bakım ve rehabilitasyon ihtiyaçlarının büyük bölümünün devlet tarafından karşılanmamasına, işaret dili bilen personel sayısının azlığından, sağlık kurulu raporlarına ilişkin yaşanan sorunlara kadar çok geniş bir alanda sorunları ve mağduriyetleri bulunmaktadır. Yaşanan tüm bu sorunların ve çözüm yollarının tartışılması amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonun kurulması gerekmektedir.

0000576219

GEREKÇE

Dünyada 1 milyar engelli bireyin yaşadığı ve bu sayının da dünya nüfusunun yaklaşık %15'ni oluşturduğu, yani dünyada en büyük azınlık nüfusunun engelli nüfusu olduğu belirtilmektedir. Türkiye'de yaşayan engelli bireylerin de nüfusun %12,29'unu oluşturduğu ifade edilmektedir. Bu orana kaynaklık eden çalışma o zamanki adıyla Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (DİE) ve Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA) işbirliği ile yapılan 2002 Türkiye Özürllüler Araştırması'dır. Bu çalışmadan sonra yapılan geniş kapsamlı bir çalışma da 2011 yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Nüfus ve Konut Araştırması'dır. 2011 Nüfus ve Konut Araştırması verilerine göre; Türkiye'de "en az bir engeli olan (3 ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı %6,9'dur. Erkeklerde %5,9 olan bu oran, kadınlarda %7,9'dur. Engellilerin durumuna ilişkin bu iki çalışma dikkate alındığında, Türkiye nüfusunun önemli bir kesiminin engelli bireylerden oluştuğunu görmekteyiz. Fakat bu nüfus oranında engelliye kamusal alanda rastlamak pek mümkün değildir. Çünkü engelli bireyler günlük yaşama ve kamusal alana "herkes" kadar katılamamaktadır. Eğitimden sağlığa, ulaşımdan iş hayatına, ekonomik ve sosyal mekanlara kadar her türlü alanda birçok engelle karşılaşmalarının yanı sıra, toplum ve yöneticiler tarafından acıma ve merhamet duygularıyla yaklaşılmakta ve yardıma muhtaç bireyler olarak görülmektedir. Bu yüzden engelli bireyler toplumsal yaşamdan soyutlanıp kapalı mekanlara hapsedilmektedir

Toplumsal sürece katılımı en temel insan haklarından büyük ölçüde mahrum bırakılan engelliler için erişebilirlik meselesi temel sorunların başında gelmektedir. Tüm engelliler için; bedensel, zihinsel, görme ve işitme engellilerin kamusal mekanlara ve hizmetlere erişimini zorlaştıran alt yapı ve üst yapı sorunları mevcuttur. Engelli bir bireyin başka birinin yardımına gerek duymaksızın bir noktadan bir noktaya erişebildiği, güvenli ve rahat hareket edebildiği alanlar maalesef yok denilecek kadar azdır. Sokaklar, caddeler, kaldırımlar, parklar, toplu taşıma araçları, trafik ışıkları, merdivenler, sosyal mekanlar engellilerin kullanımına uygun halde planlanmamaktadır. Engelli Hakları İzleme Grubu'nun 2014 verilerine göre;

-Türkiye'de 285.871 adet yaya yolunun (arter, cadde ve sokaklarda bulunan kaldırımlar) yüzde 81,40'ında rampa ve yüzde 96,08'inde ise hissedilebilir zemin uygulaması bulunmamaktadır

-Türkiye'de 51 ilde hizmet veren 26.463 şehir içi ulaşım aracının yüzde 58,98 da asansör bulunmamakta, yüzde 73,08'inde sesli ikaz sistemi, yüzde 70,40'ında görsel ikaz sistemi bulunmamaktadır.

-29.795 kamu binasının sadece yüzde 32,51'inde asansör, yüzde 24,68'inde uygun tuvalet ve yüzde 0,23'ünde indüksiyon döngü sistemi bulunmamaktadır.

-Kamu binalarında işaret dili bilen personel oranı yüzde 15 ile sınırlı. Kamu kurum ve kuruluşları internet web sayfalarının yüzde 95,24'ü görme engelli kişilere ve yüzde 92,86'sı ise işitme engelli kişilere uygun değildir denilmektedir.

Yine engelli yurttaşların nitelikli, ulaşılabilir, ücretsiz, eşit ve anadilde engelsiz eğitim-öğretim hakkından yoksun bırakıldığı rakamlarla ortaya konulmaktadır. YÖK 2014 Kasım verilerine göre, 6.025.539 üniversite öğrencisinden yalnızca 13 bin 887'si engellidir. Engelli akademisyen sayısı sadece 200'dür. Avrupa Birliği ülkelerinde ilkokuldan sonra engelli bireylerin okulu bırakma oranı %25, İsveç'te %11 iken Türkiye'de ise bu oran %60'dır. Engelli öğrencileri eğitim hayatından koparan en önemli faktörlerden biri de engelli öğrencilerin engelsiz akranlarıyla birlikte eğitim alabilmesine imkân sağlayan kaynaştırma sınıflarında şiddete, ayrımcılığa uğramasıdır. Zira geçtiğimiz günlerde Aksaray'da bulunan Merkez Mehmetçik İlkokulu'nda, eğitim gören otizmli öğrencilerin sınıflarının kapatılması ile ilgili basına yansıyan haberler engelli öğrencilerin yaşadıkları ayrımcılığı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 24. Maddesi, Anayasa'nın 42'inci maddesi ve 5378 sayılı Engelliler Yasası'nın 15. Maddesi'nde yer alan hükümler açıkça ihlal edilmektedir.

Türkiye'de engelli yurttaşlar istihdam alanında ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Engelliler iş yerinde bir sorun olarak görülmekte ve istihdam edilmemektedir. Engelli yurttaşların kamuda memur olarak % 3, işçi olarak % 4, özel sektörde % 3 oranında çalıştırılma zorunluluğu bulunduğu halde, kamu kuruluşları dahi bu yükümlülöklere uymamaktadır. Engelli yurttaşların tedavi, bakım ve rehabilitasyon ihtiyaçları için yardımcı cihaz, tıbbi sarf malzemesi vb. hayati öneme sahip ihtiyaçlarının büyük bölümü devlet tarafından ya karşılanmamakta ya da yetersizdir. İşaret dili bilen personel sayısı çok az olup bununla ilgili eğitim çalışmaları yapılmamaktadır. Engelli bireylerin sağlık kurulu raporları sorunlu bir alan olmaya devam etmekle beraber evde bakım aylığı ve engelli maaşı bağlanma koşulları, evde yaşayan diğer kişilerin gelir durumları ile ilişkilendirilerek zorlaştırılmaktadır.

Engelli yurttaşların temel hak ve özgürlükler temelinde sağlık, eğitim, sosya ve ekonomik sorunlarının araştırılarak, toplumsal ve kamusal alana tam ve bağımsız bireyler olarak katılmaları önündeki tüm engellerin kaldırılması, engellilere karşı ayrımcılığın önlenmesi ve Türkiye'nin çıkardığı yasalar ve imzaladığı uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini eksiksiz ve tam olarak yerine getirmesini sağlayacak politikaların üretilmesi ve işlerlik kazandıracak mekanizmaların geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonun kurulması elzemdir.

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abay
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	Necdet İpekyüz
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar
5			
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	Garo Paylan
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	Mahmut Toğrul
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat Çepni
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
10	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	SİİRT	Meral Daniş Beştaş
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	Ayşe Sürücü
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip Eksik
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin Kaçmaz
14	AHMET ŞIK	İSTANBUL	A. Şık
15	PERO DUNDAR	MARDİN	P. Dunder
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	Tuma Çelik
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan Turan
18	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	Şevin Çoşkun
19	MENSUR İŞİK	MUŞ	Mensur İşik
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	Serpil Kemalbay